RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

09
Ročník XIX.
september
2025

MESTSKÝ PARK ČAKÁ HISTORICKÁ OBNOVA

Strana 4 - 5

SAMOSPRÁVA

Na Radvanskej ulici mesto buduje 43 nových parkovacích miest.

Strana 7

ROZHOVOR

Pedagogička, ktorá zavádza inovatívne učebné postupy.

Strana 10

INFORMUJEME

Začala sa významná rekonštrukcia ZŠ Slovenského národného povstania.

Strana 13

Vizualizácia: Gulačová + Sereš architekti

Mesto venuje pozornosť Mariánskemu stĺpu na Námestí SNP

Mariánsky stĺp nachádzajúci sa na Námestí SNP v blízkosti Hodinovej veže je národnou kultúrnou pamiatkou evidovanou v Ústrednej evidencii pamiatkového fondu. Dnes sú niektoré jeho súčasti v zlom technickom stave a vyžadujú si obnovu.

Pre zachovanie bezpečnosti návštevníkov námestia si dala samospráva vypracovať statický posudok. Na základe neho podniká v súčinnosti s Krajským pamiatkovým úradom v Banskej Bystrici potrebné kroky a vyjasňuje vlastnícke vzťahy. Časť schodiska Mariánskeho stĺpa od Kapitulskej ulice samospráva dočasne ohradila a žiada verejnosť, aby nevstupovala do ohradeného priestoru, kým nedôjde k bezpečnému ukotveniu barokovej kartuše s nápisom GRATIA PLENA. *„Znalecký posudok z júla 2025 potvrdil, že niektoré časti sú v nevyhovujúcom technickom stave a môžu predstavovať potenciálne riziko pre bezpečnosť návštevníkov. Túto pamiatku využívajú obyvatelia i turisti na oddych, často sa stáva centrom zhromaždení a s obľubou ju navštevujú aj deti. Preto podnikáme potrebné kroky,“* hovorí Monika Supuková z Oddelenia kultúry MsÚ. Mesto súbežne s činnosťami súvisiacimi s identifikáciou vlastníka požiadalo o odbornú metodickú pomoc a o vykonanie štátneho pamiatkového dohľadu Krajský pamiatkový úrad v Banskej Bystrici. *„Bezpečnosť návštevníkov a obyvateľov je prvoradá. Na základe vykonanej obhliadky zástupca KPÚ potvrdil výrazne narušený stav jednej z kartuší s nápisom GRATIA PLENA na strane od Kapitulskej ulice. Túto časť sme zabezpečili a zamedzili k nej prístup. Odborníkov na obnovu pamiatok sme zároveň požiadali o vypracovanie návrhu technologického postupu bezpečného ukotvenia všetkých troch kartuší a vyčíslenie predpokladaných nákladov“*, objasňuje primátor Ján Nosko.

Z. Marhefková

Začína sa tretia etapa rekonštrukcie verejných toaliet na Námestí SNP

Mesto Banská Bystrica pristúpilo k realizácii tretej etapy modernizácie verejných toaliet nachádzajúcich sa na Námestí SNP. Počas rekonštrukčných prác budú musieť byť pre verejnosť uzavreté. Obyvateľom a návštevníkom mesta sa za dočasné zníženie komfortu ospravedlňujeme a žiadame o trpezlivosť. Prvá etapa rekonštrukcie verejných toaliet na Námestí SNP sa realizovala v roku 2022 a spočívala v kompletnej rekonštrukcii interiéru i modernizácii zastaraných priestorov. O rok neskôr sa obnovila vonkajšia kanalizácia. Zhotoviteľ, spoločnosť Ermako s. r. o., začal s prácami na tretej etape. Tie by mali byť ukončené do 28. novembra 2025. *„V poslednej etape prejde stavebnými úpravami predovšetkým exteriér. Ukončí sa napojenie vonkajších rozvodov vody do novej kanalizácie. Práce sa zamerajú aj na montáž novej hydroizolácie stropu toaliet. Výsadba, ktorá sa v tomto priestore aktuálne nachádza, bude odstránená. Po rekonštrukčných prácach a uložení nového materiálu sa ZAaRES postará o novú trvalkovú výsadbu,“* hovorí Milan Paprčka z Oddelenia technicko-prevádzkového MsÚ. Stavebnými úpravami prejde aj elektroinštalácia v interiéri toaliet a vzduchotechnika. Inštalované budú zariadenia na umožnenie platieb v hotovosti i cez platobný terminál. Na realizáciu všetkých prác vynaloží samospráva z mestského rozpočtu cca 247 000 eur.

Z. Marhefková

Otázka pre čitateľov

V augustovom čísle Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na našu súťažnú otázku: Ako sa volá zvon v Petermanovej veži, ktorý sa rozozvučal počas Dní mestskej kultúry? Správna odpoveď je Generál. Obdržali sme množstvo správnych odpovedí a ďakujeme všetkým, ktorí sa do súťaže zapojili. Víťazmi augustovej súťaže sú **pani Rebeka Lakotová** a **pán Pavol Sokol**. Výhercom gratulujeme, ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii Radničných novín na mestskom úrade (prihláste sa v kancelárii prvého kontaktu). V súťaži pokračujeme a tento mesiac sa vás pýtame: **V ktorom roku bol Mestský park v Banskej Bystrici vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku?**

A) 1974
B) 1984
C) 1994

Odpovede nám môžete posielať do 17. októbra na adresu Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica alebo na e-mail_ ranicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Informácie z mestského úradu

Foto: MsÚ BB

01. Oznámenie o vykonávaní stavebnej činnosti

Týmto v súlade s § 46 ods. 1 písm. j) zák. č. 146/2023 Z.z. o ochrane ovzdušia informujeme o vykonávaní plánovanej osobitnej činnosti – stavebnej činnosti a drvenia stavebných odpadov, odpadov z demolácií a materiálov používaných v stavebníctve vrátane drvenia kameniva, nerastov a hornín, v rámci stavby „Vybudovanie prepojenia ciest III/2415, III/2416 – Pršianska terasa“. Predpoklad ukončenia stavby je mesiac máj 2026. Z uvedeného dôvodu odporúčame obmedziť pohybové aktivity v blízkosti predmetnej stavby na čo najmenšiu mieru.

Oddelenie životného prostredia

02. Falošní kontrolóri prepočtu dôchodkov

Sociálna poisťovňa z podnetov klientov eviduje výskyt falošných kontrolórov, ktorí navštevujú seniorov priamo v ich domoch či bytoch. Tí sa predstavujú a tiež preukážu falošnými preukazmi ako zamestnanci Sociálnej poisťovne a z dôvodu prepočítania dôchodkov, ktoré sa údajne chystá, sa domáhajú vstupu do interiéru domu či bytu občanov. Tvrdia, že je to dôležité pre určenie výšky sumy ich dôchodku. Sociálna poisťovňa však takýto typ kontrol nevykonáva a pripomína, že jej zamestnanci nemajú právomoc vstupovať do nehnuteľností klientov a vyberať od nich peniaze v hotovosti alebo iným spôsobom priamo na mieste. Zamestnanci Sociálnej poisťovne navštevujú klientov len v prípadoch kontroly dodržiavania liečebného režimu. Ani vtedy však do obydlia nevstupujú a tiež nemanipulujú s hotovosťou, teda nikdy od klientov nežiadajú akúkoľvek úhradu priamo na mieste a v hotovosti. Prípadné prepočty či valorizácie dôchodkov sa spracúvajú v Sociálnej poisťovni automaticky, teda bez kontaktu s klientom. V prípade akýchkoľvek pochybností vám odporúčame preveriť si situáciu priamo v príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne alebo na bezplatnej infolinke Informačno-poradenského centra: 0800 123 123.

Sociálna poisťovňa

03. Nahlasovanie útokov polícii

Vzhľadom na skutočnosť, že sa množia prípady napadnutia osôb psom na území mesta (zabehnutým, túlavým), je potrebné zo strany poškodeného bezodkladne danú udalosť nahlásiť na Mestskú políciu alebo štátnu políciu. Hlavne z dôvodu vlastnej bezpečnosti, eliminovania ďalšieho možného napadnutia iných osôb a v neposlednom rade za účelom identifikácie psa, ako aj vlastníka alebo držiteľa psa. Uvedené úkony sú dôležité z dôvodu objasňovania udalosti (priestupkové konanie, mimosúdne konanie, dohoda), ak došlo k ujme na zdraví alebo škode na majetku, alebo ohľadom zabehnutia psa. V prípade, že došlo k ujme na zdraví osoby a nebolo možné preukázať vakcináciu proti besnote u tohto psa, je potrebné, aby poškodený absolvoval vakcináciu proti besnote.

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev

Foto: ZAaRES

04. Údržba extenzívnych lúk

Záhradnícke a rekreačné služby (ZAaRES) informujú obyvateľov, že v rámci starostlivosti o verejnú zeleň sú v meste vybrané plochy, ktoré sa kosia iba raz až dvakrát ročne. Tento režim bol zavedený v roku 2016 v spolupráci s odborníkmi mestského úradu. Účelom takéhoto kosenia je podpora biodiverzity. Na týchto plochách sa vytvára priestor pre rôzne druhy rastlín, opeľovače a ďalšie živočíchy. Zároveň tieto lúky pomáhajú lepšie zvládať vysoké teploty a zadržiavať vodu, čím prispievajú k zmierňovaniu negatívnych dôsledkov klimatických zmien. Plochy sú vybrané tak, aby neobmedzovali pohyb obyvateľov. Pre zabezpečenie prístupu sa na nich pravidelne udržiavajú priechodové chodníky. Aktuálne kosenie je súčasťou dlhodobého plánu starostlivosti o tieto lúky. Príliš časté kosenie by viedlo k úbytku druhovej rozmanitosti, naopak, úplné vynechanie kosby by spôsobilo ich postupné zarastanie krovinami alebo inváznymi rastlinami. Súčasný termín kosby je zvolený ako najvhodnejší – rastliny už odkvitli a zásah umožní, aby sa lúky na jar opäť zazelenali a zakvitli.

ZAaRES

Foto: MsÚ BB

05. Plán sanitačných dní a sviatkov Plavárne Štiavničky

6. 10. 2025	sanitačný deň (pondelok) - zatvorené
18. 10. 2025	plavecké preteky (sobota) - zatvorené
01. 11. 2025	sviatok (sobota) - otvorené 11:00 - 21:00 hod.
03.11. 2025	sanitačný deň (pondelok) - zatvorené
3. 11 – 6. 11. 2025	vypustenie relax. bazéna - mimo prevádzky
01. 12. 2025	sanitačný deň (pondelok) - zatvorené
24. 12. 2025	Štedrý deň (streda) - zatvorené
25.12. 2025	Prvý sviatok vianočný (štvrtok) - zatvorené
26. 12. 2025	Druhý sviatok vianočný (piatok) - otvorené 11:00 - 21:00 hod.
29. 12. 2025	Banskobystrická 24 hodinovka - začiatok o 12:00 hod.
30. 12. 2025	Banskobystrická 24 hodinovka - ukončenie o 12:00 hod.
31. 12. 2025	Silvester (streda) - zatvorené
01. 01. 2026	Nový rok (štvrtok) - zatvorené

Plaváreň Štiavničky

Mestský park čaká historická obnova

Revitalizácia Mestského parku na Tajovského ulici prinesie novú zeleň, moderné prvky, ale aj zachovanie jeho historického odkazu. Mesto Banská Bystrica spoločne s odborníkmi pripravuje projekt, ktorý má vrátiť parku bezpečnosť, atraktivitu a život pre ďalšie generácie. Ide o veľkú investíciu do verejného priestoru, ktorá bude mať dopad na život obyvateľov aj návštevníkov.

Centrálnym bodom parku bude pobytová fontána

Vizualizácia: Gulačová + Šereš architekti

Komplexná obnova so zreteľom na históriu

Mestský park na Tajovského ulici patrí k najvýznamnejším verejným priestorom v Banskej Bystrici. Už celé generácie slúži ako miesto oddychu, prechádzok, stretnutí a spoločenských podujatí. Projekt jeho revitalizácie vychádza z participatívneho procesu, ktorý sa začal už pred niekoľkými rokmi. Do príprav boli zapojení nielen odborníci, ale aj obyvatelia mesta. Mali možnosť zúčastniť sa diskusií, zasielať svoje pripomienky a nápady a reagovať na predstavené návrhy. Mesto tiež vyzvalo Bystričanov, aby poskytli historické fotografie, kresby či osobné spomienky na park. Tieto materiály sa stali cenným zdrojom pre architektov a umožnili lepšie pochopiť, ako park vyzeral v minulosti a akú mal úlohu v živote mesta. Z participatívneho procesu vzišlo množstvo podnetov, ktoré boli následne zapracované do návrhu.

Súťažné návrhy a víťazné riešenie

Na výsledky participácie nadviazala krajinársko-architektonická súťaž, do ktorej sa zapojilo dvanásť ateliérov. Odborná porota hodnotila návrhy podľa viacerých kritérií - ako pracujú s historickým odkazom, ako zapájajú zeleň, ako riešia funkčnosť priestorov a ako reagujú na potreby obyvateľov. Najviac presvedčil návrh ateliéru Gulačová Šereš architekti. Porotu zaujal citlivým prístupom k historickej kompozícii, zároveň priniesol moderné riešenia, ktoré robia park atraktívnym pre všetky generácie. Víťazný návrh sa stal základom pre podrobnú krajinársko-architektonickú štúdiu, ktorá určila smer ďalšieho postupu. Aktuálne mesto finalizuje detailnú projektovú dokumentáciu. V prípade, že všetky procesy pôjdu hladko, práce by mohli začať približne v prvej polovici roka 2026. Obnova má byť financovaná z európskych zdrojov. *„Mestský park na Tajovského ulici je už celé generácie zeleným srdcom nášho mesta. Dnes stojíme pred jedinečnou príležitosťou vdýchnuť mu nový život a zaistiť, aby zostal bezpečným a krásnym miestom aj pre tých, ktorí prídu po nás. Naším cieľom je vytvoriť atraktívny a bezpečný priestor pre oddych, šport aj kultúru, kde si každý nájde svoje miesto. Po obnove sa budeme môcť prechádzať po zrekonštruovaných chodníkoch, oddýchnuť si na nových lavičkách a cítiť sa bezpečnejšie aj po zotmení vďaka novému osvetleniu,“* hovorí primátor mesta Banská Bystrica Ján Nosko.

Nové prvky a podoba parku

Revitalizácia prinesie množstvo konkrétnych zmien. Zrekonštruujú sa chodníky, ktoré budú nahradené modernými vodopriepustnými materiálmi. Vďaka nim sa dažďová voda prirodzene vsiakne do pôdy, čo prispeje k zdravšiemu ekosystému. V celom areáli pribudne nové osvetlenie, ktoré zvýši bezpečnosť návštevníkov aj po zotmení a doplnia sa lavičky, ktoré poskytnú pohodlný priestor na oddych. Pre deti vzniknú dve rozsiahle ihriská, navrhnuté pre rôzne vekové kategórie. Centrálnym bodom parku bude pobytová fontána, ktorá má tvar inšpirovaný okolitými kopcami a svojim odstupňovaním vrstevníc pripomína reliéf krajiny. Fontána bude nielen estetickým, ale aj funkčným prvkom, počas letných horúčav poskytne osvieženie. V jej strede vyrastie nový altánok so zrkadlovou plochou, ktorý bude pôsobiť subtílne a nebude konkurovať okolitej prírode. Historický mýtny domček sa znovu vybuduje a bude poskytovať funkciu komunitného zázemia, kde si obyvatelia a návštevníci budú môcť požičať knihy, športové potreby alebo deky na piknik. V bývalých volejbalových šatniach vznikne kaviareň obklopená zeleňou, ktorá poskytne občerstvenie, miesto na spoločné posedenie a tiež toalety pre návštevníkov parku.

Zdravotný stav stromov a výsadba

Jednou z najcitlivejších tém celej obnovy je stav zelene. V parku sa v súčasnosti nachádza približne 800 stromov. Podľa výsledkov dendrologického prieskumu z roku 2024 je takmer polovica z nich v zlom zdravotnom stave, sú choré, oslabené alebo predstavujú priame nebezpečenstvo pre návštevníkov. Niektoré stromy vyhnívajú zvnútra, iné sú napadnuté hubovými ochoreniami a hrozí, že sa zrútia. *„Park trpí nedostatkom novej výsadby, ktorá by postupne nahrádzala staré stromy. Preto bude efekt výrubov a následnej výsadby spočiatku dramatický. Pozerajme sa na to však ako na komplexnú obnovu, podobnú tej, keď park v 19. storočí zakladali naši predkovia,“* vysvetľuje krajinná architektka Romana Černochová. Plán obnovy ráta s tým, že namiesto odstránených stromov pribudne 540 nových – lipy, javory, buky či duby, ale aj magnólie a okrasné čerešne. Ondrej Chramec zo ZAaRES-u k tomu dodáva: *„Problémy, s ktorými sa v parku stretávame, sú často dôsledkom nesprávnej voľby drevín v minulosti a nedostatočnej starostlivosti pri jeho zakladaní pred desiatkami rokov. Za*

Niektoré dreviny sú v zlom stave alebo napadnuté chorobami.

posledné obdobie sa mnohé stromy už nedali zachrániť a my sme riešili len havarijné situácie.“ Počas prác bude z bezpečnostných dôvodov nevyhnutné park oplotiť a na potrebný čas uzatvoriť pre návštevníkov. Bezpečnosť musí stáť na prvom mieste. Svedčí o tom aj skúsenosť z Nitry, kde v roku 2019 padajúci konár pripravil o život 14-ročného žiaka na školskej vychádzke. Táto tragédia nám pripomína, že aj pri citlivých rozhodnutiach je dôležité konať zodpovedne a predchádzať nešťastiam.

Klimatický význam a obľúbenosť parku

Mestský park má tiež zásadný klimatický význam. V horúcich letných mesiacoch funguje ako prirodzený chladiaci prvok mesta, ktorý zmierňuje efekt tzv. mestského tepelného ostrova. Hustá zeleň a rozsiahle trávnaté plochy pomáhajú ochladzovať vzduch, zachytávajú prach a vytvárajú príjemnú mikroklímu. Park tak prispieva nielen k lepšiemu prostrediu pre obyvateľov, ale aj k ochrane zdravia. Je zároveň jedným z najobľúbenejších miest v meste. Denne ho navštevuje množstvo ľudí

– rodiny s deťmi, seniori, športovci aj študenti. Slúži na prechádzky, pikniky, hry, športové aktivity, ale aj na kultúrne podujatia. Mnohí obyvatelia si ho spájajú so svojimi spomienkami z detstva či rodinných osláv. Práve jeho obľúbenosť je dôkazom, že obnova je dôležitá a nevyhnutná.

Stretnutie s verejnosťou

Dôležitou súčasťou prípravy projektu bolo zapojenie obyvateľov. Podujatie s názvom „O budúcnosti parku v parku II.“ sa uskutočnilo 20. septembra 2025 priamo v Mestskom parku. Program začal privítaním účastníkov, následne prebehli odborné prezentácie, v ktorých zástupca Odboru rozvojových aktivít mesta informoval o doterajších krokoch a možnostiach financovania. Architekt Irenej Šereš predstavil finálnu architektonickú podobu revitalizácie, vysvetlil umiestnenie nových prvkov a ich vzťah k historickej kompozícii. Krajinná architektka Romana Černochová oboznámila prítomných so zdravotným stavom stromov, zdôvodnila potrebu výrubov a priblížila plán náhradnej výsadby. Po prezentáciách nasledovala diskusia, počas ktorej mohli obyvatelia klásť konkrétne otázky.

Vizualizácia: Gulačová Šereš architekti

Zaujímali sa napríklad o to, aký bude časový harmonogram, ako sa zabezpečí bezpečnosť návštevníkov počas prác či aký bude charakter novej výsadby. Stretnutie pokračovalo komentovanou prechádzkou po parku. Architekti a odborníci ukazovali jednotlivé lokality, kde budú stáť nové ihriská, kde bude umiestnená fontána a altánok či ktoré stromy budú musieť byť odstránené. Účastníci mali možnosť zastaviť sa pri konkrétnych stromoch a položiť otázky. Podujatie skončilo záverečnou diskusiou, v ktorej primátor spolu s odborníkmi vyzdvihol význam spolupráce s verejnosťou a poďakoval obyvateľom za ich účasť.

Z histórie Mestského parku

Plocha dnešného Mestského parku pôvodne slúžila na pasenie dobytka a ako vojenské cvičisko. V 40. rokoch 19. storočia začali prvé pokusy o výsadbu stromov, keď skupina nadšených Bystričanov vysadila po obvode stĺpovité topole. V roku 1895 vypracoval budapeštiansky krajinný architekt Ármin Petz návrh konečnej podoby parku, ktorý mestská hospodárska komisia schválila v roku 1896, pri príležitosti osláv uhorského milénia. Návrh počítal s diagonálnymi a radiálnymi chodníkmi, centrálnym priestorom a kvetinovými záhonmi. Park sa stal miestom oddychu, spoločenských stretnutí a kultúrnych akcií. V roku 1994 bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Rozloha parku je 8,15 hektára a ohraničujú ho ulice J. Kráľa, J. G. Tajovského, Ľ. Štúra a J. M. Hurbana. V priebehu 20. storočia sa park prispôsoboval potrebám obyvateľov – pribudol altánok, súsošie matky s dieťaťom, napájadlo, detské ihriská, tenisové a volejbalové kurty aj domček knižnice. V druhej polovici storočia pribudla aj výsadba ihličnanov a kríkov, ktoré mu dali novú tvár. V roku 1914 tu boli vybudované tenisové kurty, ktoré sa v zime menili na klzisko. Neskôr pribudol volejbalový areál s tromi ihriskami a murovaným objektom šatní. Už v roku 1903 bol pripravený plán výstavby záchodov v parku, ktoré boli spočiatku drevené, a v roku 1941 dokonca vznikol návrh na podzemné toalety v severnej časti parku. História parku tak dokazuje, že jeho podoba sa neustále menila podľa potrieb mesta a jeho obyvateľov, pričom si zachoval svoj jedinečný charakter.

B. Károlyová

Odborný poradný tím mesta

Na príprave projektu revitalizácie Mestského parku spolupracuje odborný poradný tím mesta, ktorý pozostáva z viacerých skúsených architektov, krajinných architektov a odborníkov na zeleň. Jeho členmi sú:

- Ing. arch. Vladimír Tomala
- Ing. Jitka Vágnerová
- doc. Ing. Attila Tóth, PhD.
- Ing. arch. Lenka Gulačová
- Ing. Romana Černochová, DiS.
- Ing. arch. Irenej Šereš
- Ing. Peter Vaňo
- Zástupcovia odborných útvarov mesta Banská Bystrica a Záhradnícke a rekreačné služby

Úlohou odborného poradného tímu je dohliadať na kvalitu pripravovaného projektu, posudzovať jednotlivé návrhy a prispievať svojimi odbornými znalosťami k tomu, aby výsledná podoba parku rešpektovala históriu, prírodné hodnoty aj potreby obyvateľov mesta.

Poslanecké názory

Troch poslancov nasledujúcich podľa abecedného poradia sme požiadali o komentár k aktuálnej téme mesiaca, ktorou je historická obnova Mestského parku. Druhou otázkou je stanovisko k stabilnej celoročnej téme, kde sme sa pýtali: „Aké sú podľa Vás priority obyvateliek a obyvateľov vášho volebného obvodu?“

PhDr. Vladimír Sklenka, PhD.

A Mestský park patrí medzi historické symboly nášho mesta. Po vyše 100 rokoch svojej existencie si zaslúži našu pozornosť a nevyhnutné je aj jeho ďalšie zveľadenie. Mestský park vznikol v 40. rokoch 19. storočia, do dnešnej podoby bol prepracovaný v roku 1896. Ikonický drevený altánok uprostred bol postavený v roku 1884. Svojho času bolo v parku dokonca umiestnené aj romantické tufové vtáčie napájadlo s plastikou ženy, žiaľ, zostal z neho len skelet. Inšpirácií pre proces obnovy parku nie je málo. Zároveň, aj z pohľadu súčasných spoločenských priorít je to neľahká a dlhodobá výzva. Verím, že v krátkom čase sa pre budúce generácie aspoň niektoré artefakty zachránia a zároveň sa vybudujú nové prvky odrážajúce moderné mestské trendy. Časom sa snáď podarí priviesť do parku napr. aj taký medokýš, ktorý len niečo vyše 500 metrov nad ním bez povšimnutia steká do mestskej kanalizácie.

B Sídlisko Fončorda patrí medzi najstaršie sídliská nielen v našom meste, ale na celom Slovensku. Fakt, že sídlisko má viac ako 75 rokov a výstavba plynule prebiehala neuveriteľných 50 rokov, má vplyv aj na meniace sa priority obyvateľov. Tie diktuje neúprosný čas, ktorý sa podpísal na technickom stave chodníkov či na nedostatku parkovacích miest a následnom parkovaní na trávnatých plochách, pozornosť sa postupne sústreďuje aj na infraštruktúru vnútroblokov a vytváranie voľnočasových zón. Sídlisko je situované v krásnej prírode a tento potenciál sa podarilo vhodne využiť pozdĺž Tajovky vytvorením pešej zóny či cyklotrasy. Prioritou je určite aj zvyšovanie bezpečnosti zabezpečením dostatočného a bezporuchového osvetlenia. Medzi obyvateľmi rezonuje aj téma čistoty a údržby verejných priestranstiev, nevhodné umiestnenie stojísk na odpadové koše. Nastavenie priorít je náročnou úlohou, no práve ich napĺňanie vedie k zvýšeniu kvality života a spokojnosti obyvateľov.

Milan Smädo

A Mestský park vyše 10 rokov vyvoláva spory medzi poslancami, občanmi, projektantami a verejnosťou, a samozrejme, že týmto trpí občan. Po mnohých obštrukciách som rád, že sa mestu poradilo pokročiť vo vyhotovení projektovej dokumentácie a získavaní potrebných povolení. Zdá sa, že po dlhých rokoch príprav projektu brzdeného rôznymi záujmovými skupinami a aktivistami, sa konečne dočkáme začiatku realizácie. Verím, že zrevitalizované zelené plochy s novými chodníkmi a osvetlením, veľkým detským ihriskom či zrekonštruovaným športoviskom, bude miestom na oddych i rôzne aktivity, kde sa budú stretávať všetky generácie.

B Milí Banskobystričania! V južnej časti nášho mesta sa nachádza volebný obvod č. 7, ktorý sa dynamicky rozvíja a počet obyvateľov narastá. Problém je doprava ale musím však skonštatovať, že výstavbou cesty na Pršiansku terasu sa situácia zlepší. No naďalej nás trápi zbúraný most v Kremničke, pre ktorý sa zahlcuje doprava. Najväčším problémom ďalšieho rozvoja je vybudovanie obslužnej komunikácie – nadjazd Kremnička – Euromotor – Badín. Po jej vybudovaní by sa mohla spustiť výstavba v Rakytovci, kde už plán hovorí o ďalších 2000 obyvateľoch. Investorom tejto stavby po Euromotor nebude mesto, ale Národná diaľničná spoločnosť a do Badína sa musí určiť investor. Netrpezlivo čakáme i na výstavbu chodníka Kremnička – Krematórium a chodníka na Pršianskej terase. Tiež potrebujeme dobudovať chodník Krematórium – Rakytovce. Pracujeme i na zmene dopravného značenia v mestskej časti Kremnička – Rakytovce, a tiež o vybudovanie cyklotrasy Kremnička – Rakytovce – Vlkanová. Využívam túto príležitosť, aby som sa poďakoval všetkým, ktorí nám pomáhajú starať sa o kultúrny, spoločenský, športový život v našom obvode. V tomto roku sme zorganizovali veľa akcií ako – zabíjačky v Kremničke, Rakytovci, rozprávkový les v Kremničke (2000 ľudí) 730. výročie Rakytoviec, športový deň na Pršianskej terase, stretnutia s dôchodcami, jubilantmi, stretnutie spoluobčanov Iliaša so spoluobčanmi Péteri z Maďarska a pripravujem ďalšie.

Ing. arch. Tomáš Sobota

A Ako architekt a jeden zo spoluautorov súťažného návrhu v súťaži na obnovu Mestského parku vnímam, že je predovšetkým miestom, ktoré má silný historický kontext. Park vznikol koncom 19. storočia ako plánovaný priestor podľa návrhu Ármina Pétza z Budapešti. Pompézna parková úprava mala za cieľ budúcim generáciám pripomínať výročie milénia. Promenáda v parku je jeho hlavným funkčným priestorom – tu kedysi hrala hudba a park bol plný návštevníkov. Je potrebné uchovať pôvodné secesné formy, ktoré definoval autor návrhu – najmä pôdorysnú schému, priestorovú skladbu a obnoviť priestory, ktoré boli v parku vytvorené so zreteľným účelom. Aby aj o ďalších sto rokov naši potomkovia precítili genius loci tohto miesta.

B Stred mesta sa líši od ostatných obvodov najmä prítomnosťou historického centra - ako magnetu. V našom obvode sa stretávame s dvomi druhmi podnetov – dlhodobo neriešenými a opakujúcimi sa a potom novovznikajúcimi. Z prvej skupiny zmienim tie, u ktorých ide skôr o investičné dlhy: obnova Mestského parku, vybudovanie riadnej cesty na Kačicu – z ulice Komenského, napojenie ul. Gerberová na ulicu Školská – Graniar, chýbajúca MHD v časti „starý“ Graniar (seniori) a stav Strieborného námestia. Z druhej skupiny spomeniem: nízka bezpečnosť detských ihrísk, príprava projektu „zelené sídliská“ aj na Sídlisku SNP, neprístupné športové ihrisko školy ZŠ SSV, zvýšenie bezpečnosti chodcov na prechodoch a v niektorých miestach a chýbajúce smetné koše. Nechcem zmieňovať opravy ciest a chodníkov, tie sú potrebné všade. Za VMČ sme požadovali zaradenie dlhodobých požiadaviek medzi investície, čo sa postupne darí. Za problém mám aj zhoršujúcu sa situáciu so zneužívaním drog a rušením nočného pokoja v centre. Je pre mňa dôležité, aby sme sa cítili stále lepšie!

Na Radvanskej ulici mesto buduje 43 nových parkovacích miest

Na Radvanskej ulici v Radvani sa vďaka získaným financiám vo výške 640 000 eur z Plánu obnovy a odolnosti blíži ku koncu rekonštrukcia takmer kilometrového úseku chodníka, ktorý bol prebudovaný na združený chodník pre peších a cyklistov. Obyvatelia už dnes môžu využívať tento obnovený úsek vedúci od miestnej základnej školy, popri kaštieli Radvanských, škôlkach až po križovatku pri OC Tesco. Na základe požiadaviek obyvateľov bola zároveň z vnútrobloku na Radvanskej č. 4 až 11 pri detskom ihrisku vylúčená automobilová doprava. Pre motoristov samospráva buduje 43 nových parkovacích miest v náhradnej lokalite.

Súčasťou stavebných prác v uplynulých mesiacoch bola aj obnova vstupov do bytových domov a rekonštrukcia zastaraného verejného osvetlenia. V danom vnútrobloku v minulosti parkovalo niekoľko automobilov na nelegálnych parkovacích miestach. Obyvatelia žiadali, aby mesto zamedzilo parkovanie týchto vozidiel v danej lokalite, pretože susedí s detským ihriskom.

„Požiadavkám obyvateľov sme vyhoveli a začali sme pripravovať zámer vybudovania nových parkovacích miest na Radvanskej ulici. Spustili sme výstavbu 43 parkovacích miest, ktoré vzniknú priamo pri ceste a nahradia kapacity pre tých, ktorí doteraz parkovali nelegálne. Po novom tak vznikol v radvanskom vnútrobloku bezpečný chodník, kde už neparkujú autá ohrozujúce deti. A zároveň, motoristi nájdu priamo na Radvanskej ulici bezpečné a legálne parkovacie miesta,“ hovorí primátor Ján Nosko.

Foto: MsÚ BB

Na vybudovanie parkovacích miest bolo v mestskom rozpočte vyčlenených 50 000 eur. Ďalším krokom riešenia celej lokality bude vyznačenie samostatnej cyklotrasy pre tranzit cyklistov na miestnej ceste na Radvanskej ulici, až po križovatku s Tescom.

Z. Marhefková

Nová cesta na Pršiansku terasu naberá reálne kontúry

Budúca cesta na Pršiansku terasu v Banskej Bystrici začína naberať konkrétne obrysy. Výstavba, ktorá bola zahájená v tomto roku, prebieha podľa harmonogramu a to aj napriek tomu, že sa muselo odstrániť niekoľko nečakaných skládok odpadu. Spoločný projekt Banskobystrického samosprávneho kraja a mesta Banská Bystrica vo výsledku prinesie obyvateľom nielen bezpečnejšie a pohodlnejšie spojenie, ale aj novinku, vyznačené cyklopruhy.

Rozsiahle zemné práce, odstránenie skládok aj starého chodníka a budovanie nového verejného osvetlenia. Výstavba cesty na Pršiansku terasu sa dostáva do svojej polovice. Stavebné práce boli začaté v apríli tohto roka a dnes už má cesta reálnejšie kontúry. O tom, ako pokračujú práce na najväčšej dopravnej investícii v krajskom meste, sa bol na stavbe presvedčiť predseda Banskobystrického samosprávneho kraja Ondrej Lunter spolu s primátorom mesta Banská Bystrica Jánom Noskom. Župa a mesto na projekte spolupracujú. *„Roky čakania sú za nami. Ešte na jar sme stáli na pôvodnej, nedokončenej ceste a len ťažko si vedeli predstaviť, ako bude nové prepojenie vyzerať. Dnes, keď ide výstavba do svojej polovice, už vidíme konkrétne obrysy tejto dôležitej komunikácie. Spolupráca mesta a župy ukazuje, že vieme spoločne prinášať riešenia, ktoré ľuďom reálne pomôžu,“* povedal predseda BBSK Ondrej Lunter.

Rozsiahle zemné práce

Zhotoviteľ musel na úvod odstrániť náletové dreviny a odviezť viaceré skládky odpadu. Na jednom z miest sa dokonca našla skládka azbestu, ktorého likvidáciu musela zabezpečiť špecializovaná firma. Na spodnom úseku, na starej ceste, bol odstránený pôvodný chodník aj so zastaranými stĺpmi verejného osvetlenia. Začala sa aj výmena dažďovej kanalizácie, nakoľko sa počas prác zistilo, že je vo veľmi zlom stave. Na vrchnom úseku, kde sa buduje nová časť cesty, prebiehajú rozsiahle zemné práce a úprava terénu. Začala sa tiež výstavba nového verejného osvetlenia, úprava kanalizácie, realizujú sa opatrenia na odvádzanie dažďových vôd z cesty a prebieha sanácia podložia. *„Táto nová cesta predstavuje významný krok v modernizácii infraštruktúry mesta. Zlepší dopravné spojenie a zvýši bezpečnosť aj komfort pre obyvateľov. Je to konkrétny výsledok spolupráce mesta so župou, z ktorého budú mať prospech všetci,“* uviedol primátor Banskej Bystrice Ján Nosko.

Pribudnú cyklopruhy

Podľa člena predstavenstva spoločnosti Metrostav DS Martina Mátého, by do konca roka chceli pokladať cementovú stabilizáciu a dve asfaltové vrstvy (podkladovú a ložnú). *„Ak budú priaznivé poveternostné podmienky, začiatkom roka 2026 by sme chceli dávať vrchnú asfaltovú vrstvu,“* uviedol Máté. Ako cesta nadobúda konkrétne kontúry, prichádza Banskobystrický samosprávny kraj aj s novinkou. Cesta, ktorá spojí Pršiansku terasu a obec Horné Pršany s mestom, bude slúžiť nielen motoristom, ale vďaka vyznačeným cyklopruhom ju bezpečne môžu využívať aj cyklisti. Cesta bude mať dva pruhy pre autá a rovnako dva pruhy pre cyklistov. Spolu so širokým chodníkom pre chodcov, bude zaistená čo najväčšia bezpečnosť pre všetkých. Práce na stavbe prebiehajú podľa harmonogramu a ukončené by mali byť koncom apríla budúceho roka.

Foto: BBSK

Projekt za 3 milióny eur

Banskobystrický samosprávny kraj sa s mestom Banská Bystrica dohodol na spoločnom dostavaní cesty na Pršiansku terasu ešte v roku 2020. Budúcu cestu hradí župa. Mesto sa bude podieľať na vybudovaní chodníkov a verejného osvetlenia. Súťaž na zhotoviteľa cesty vyhrala spoločnosť Metrostav DS. Celkové náklady predstavujú 2,9 milióna eur (s DPH). Projekt sa delí na dve hlavné časti - rekonštrukciu existujúceho úseku v dĺžke 500 metrov a novostavbu v dĺžke 1 030 metrov. Výstavba cesty na Pršiansku terasu by mala byť ukončená na jar budúceho roka.

Banskobystrický samosprávny kraj,
Mesto Banská Bystrica

V Banskej Bystrici vzniká Mestský mládežnícky parlament

V Banskej Bystrici opäť vzniká Mestský mládežnícky parlament. Po rokoch tak dostanú mladí ľudia priestor, kde môžu otvorene hovoriť o svojich potrebách, prinášať svoje nápady a reálne ovplyvňovať život v meste. Parlament má byť miestom, kde sa mladí naučia prevziať zodpovednosť, hľadať riešenia a byť aktívnou súčasťou komunity.

Momentálne funguje skupina ôsmich študentov ako prípravný výbor, ktorý v spolupráci s koordinátorkou pripravujú štatút parlamentu. Ten prechádza vnútornými procesmi a v novembri by mal byť predložený mestskému zastupiteľstvu na schválenie. Následne primátor zvolá ustanovujúce valné zhromaždenie, ktoré sa uskutoční v druhej polovici novembra. Na ňom si mladí zvolia predsedníctvo a radu parlamentu.

Ambíciou prípravného výboru je, aby boli zastúpené všetky mestské časti i školy – stredné a vysoké, pričom počíta sa aj so spoluprácou so žiackymi parlamentmi základných škôl. Rada mládežníckeho parlamentu by sa mala stretávať približne raz mesačne, celé valné zhromaždenie minimálne raz ročne. Parlament bude prerokúvať návrhy týkajúce sa života mládeže, podieľať sa na rozvoji práce s mládežou a mládežníckych iniciatív, zapájať sa do riešenia problémov mladých ľudí, ktorí v meste žijú alebo študujú, a spolupracovať s ďalšími mládežníckymi organizáciami na Slovensku i v zahraničí. Úzko bude spolupracovať aj s primátorom, jeho zástupcom, koordinátorom práce s mládežou a relevantnými odbormi mestského úradu.

„Banská Bystrica bola vždy bohatá na šikovnú a talentovanú mládež. Verím, že v Mestskom mládežníckom parlamente privítame mnohých aktívnych Bystričanov so zásobníkom nápadov a pozitívnej energie a umožníme im byť súčasťou rozhodovacích procesov,“ hovorí primátor Ján Nosko.

Mestský mládežnícky parlament má vzniknúť ako poradný orgán Mestského zastupiteľstva a primátora mesta. Jeho členom ponúkne priestor pre zdieľanie nápadov, pravidelné diskusie o návrhoch a hľadanie konkrétnych riešení pre život mladých v Banskej Bystrici. Zapojenie do parlamentu prinesie študentom aj veľa osobných skúseností. Naučia sa viesť projekty, spolupracovať v tíme, formulovať a obhajovať vlastný názor, ale aj počúvať a prijímať pohľad druhých. Okrem toho spoznajú nových ľudí a získajú skúsenosť s reálnym rozhodovaním.

„V minulosti už mládežnícky parlament v Banskej Bystrici pôsobil, no nástupníctvo je vždy veľkou výzvou vo všetkých mestách a mládežníckych organizáciách. Aj preto bola v našom meste zriadená pozícia koordinátora práce s mládežou, ktorýá bude dohliadať na kontinuitu a podporu ďalších generácií členov, aby parlament fungoval dlhodobo. Veľkým prínosom nástupníctva je aj to, že na základných školách sa systematicky budujú žiacke parlamenty – mladí tak získajú prvé skúsenosti s participáciou a prirodzene môžu prejsť do mestského mládežníckeho parlamentu. Chceme, aby to bolo miesto, kde budú môcť mladí ľudia otvorene hovoriť o svojich potrebách, prinášať svoje nápady a reálne ovplyvňovať život v meste. Veríme, že jeho vznik posilní nielen hlas mladých, ale aj spoluprácu medzi mestom a mládežníckymi iniciatívami. Takéto parlamenty majú význam v tom, že učia mladých prevziať zodpovednosť, hľadať riešenia a byť aktívnou súčasťou komunity – a práve to je základ pre budúcnosť každého mesta,“ uviedla koordinátorka práce s mládežou Michaela Dvorská.

Nábor prebiehal aj počas 367. Radvanského jarmoku

Ilustrácia: archív MsÚ BB

Nábor členov sa uskutoční prostredníctvom online dotazníka a krátkych pohovorov, do ktorých sa môže zapojiť každý mladý Bystričan, ktorý spĺňa podmienky veku, apolitickosti a väzby na mesto. Okrem toho prebieha aj vo fyzickej podobe na stredných a vysokých školách a počas mestských podujatí, náborový stánok bol napríklad aj súčasťou Radvanského jarmoku. Prípravný výbor spolu s koordinátorkou plánujú osloviť mladých aj prostredníctvom sociálnych sietí mesta a profilu @mladi_bb, pričom pri nábore chcú spolupracovať aj s Krajským mládežníckym parlamentom BBSK.

K zapojeniu vyzýva aj člen prípravného výboru Jakub Emanuel Lešinský: *„Je tu jedinečná príležitosť, kedy môžu mladí z Mesta Banská Bystrica zmeniť veci v meste spoločne. Ak si kreatívny, máš nápady, alebo máš len túžbu niečo vo svojom okolí zmeniť k lepšiemu, si človekom, ktorého hľadáme. Nemáš čo stratiť, iba získať. A nie len ty ale aj mesto.“*

Registrácia je otvorená a záujemcovia sa môžu prihlásiť vyplnením online formulára cez QR kód dostupný na profiloch @mladi_bb a webovej stránke mesta.

B. Károlyová

Prípravný výbor spolu s koordinátorkou pripravujú štatút parlamentu

Fotografie: Mestský mládežnícky parlament

Kedy bude jesenný zber nebezpečného odpadu na vašej ulici?

Približne jedno percento komunálneho odpadu tvorí nebezpečný odpad, ktorý v prípade uloženia na skládku môže kontaminovať životné prostredie. Mesto Banská Bystrica si toto riziko uvedomuje a pre obyvateľov vytvára vhodné podmienky na jeho likvidáciu. Aj počas tejto jesene môžu Banskobystričania na vybraných miestach odovzdať nebezpečný odpad počas jeho mobilného zberu pracovníkmi spoločnosti DETOX s.r.o, ktorí ho profesionálne zneškodnia.

Medzi odpad s obsahom škodlivých látok, ktorý môžete bezplatne odovzdať, patria autobatérie a batérie, farby, lieky, motorové, jedlé, minerálne a syntetické oleje či olejové filtre, odpadové chemikálie, obaly, plasty, textílie a vody znečistené škodlivinami, ortuťové teplomery, riedidlá a rozpúšťadlá, ustaľovače, vývojky a výbojky, zvyšky pesticídov a insekticídov, žiarivky, elektrické a elektronické spotrebiče či odpady s obsahom nebezpečných látok. Vzhľadom na zmenu legislatívy nie je možné prevziať azbest od fyzickej osoby. V prípade potreby preto kontaktujte spoločnosť, ktorá je Regionálnym úradom verejného zdravotníctva oprávnená na nakladanie s azbestom. Taktiež nie je možné prevziať opotrebované pneumatiky.

Uvedené odpady, a to aj vo väčších množstvách, môžu obyvatelia mesta Banská Bystrica počas roka od pondelka do piatka (7:30 – 15:30 hod.) bezplatne odovzdať na prevádzke spoločnosti DETOX s.r.o. na adrese Zvolenská cesta 139, Banská Bystrica.

Podmienkou pre prevzatie odpadu je predloženie občianskeho preukazu. Zároveň žiadame obyvateľov, aby boli trpezliví a na miestach zberu nevytvárali skládky, ale počkali na vozidlo v stanovenom termíne. Mimo uvedené zastávky nie je vzhľadom na časový harmonogram možné zastaviť či zájsť.

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev

Banská Bystrica – Zberový okruh č. 1: **11. október 2025** (sobota)

Trasa A

Ulica	Umiestnenie zastávky	Čas
Jána Švermu	parkovisko Úsvit	7:30 - 7:45
Internátna	parkovisko pri stredisku Astra	7:50 - 8:05
Slnečná	pred byt. domami 2 - 4	8:10 - 8:25
Internátna	otočka MHD	8.30 - 8:45
Tulská	bývalá otočka MHD	9:40 - 9:55
Moskovská	pri zastávke MHD	10:00 - 10:10
Oremburská	pri nákupnom stredisku	10:15 - 10:30
Mládežnícka	rešt. Mladosť, parkovisko	10:35 - 10:50
Okružná	parkovisko pri čistiarni	11:30 - 11:40
Spojová	parkovisko pri Šalgotariáne	11:45 - 12:00
THK	pri zastávke MHD (obchod)	12:10 - 12:25
Gaštanová	parkovisko pred ZŠ	12:40 - 12:55
Mlynská	križovatka na Čiertolí	13:10 - 13:20
Lúčičky 26		13:25 - 13:40

Trasa B

Na Graniari	Azalková 44, pri det. ihrisku	7:30 - 7:45
Na Graniari	Astrová (stojisko tried. odpadu)	7:50 - 8:05
Jána Bakossa	medzi byt. domami 42 - 44	8:20 - 8:40
Severná	parkovisko pri drev. obchode	8:45 - 9:05
Ľuda Ondrejova	parčík	9:10 - 9:25
Topoľová ul. č. 1	„Kozie námestie"	9:30 - 9:40
Jakubská cesta	pri pohostinstve	9:45 - 10:05
Nový Svet	bývalá otočka MHD	10:10 - 10:25
Uľanská cesta	oproti kostolu	10:30 - 10:45
M. Rázusa 23	Fortnička	11:05 - 11:20
J. Cikkera - F. Švantnera	križovatka pri divadle	11:25 - 11:35
Mičinská cesta 32	parkovisko pri rybníku	11:40 - 12:00
Golianova - Uhlisko	oproti ZŠ	12:05 - 12:25
Viestova - Uhlisko	parkovisko	12:30 - 12:40
Trieda SNP	pred ZŠ	12:45 - 13:00
Trieda SNP	oproti športovému gymnáziu	13:05 - 13:20

Banská Bystrica – Zberový okruh č. 2: **18. október 2025** (sobota)

Trasa C

Ulica	Umiestnenie zastávky	Čas
Strmá - Rudlová	pohostinstvo (pod zvonicou)	7:30 - 7:50
Hlboká 1	parkovisko pri obchode	7:55 - 8:15
Ďumbierska	obchodné stredisko Obušok	8:20 - 8:40
Belveder	pri detskom ihrisku	8:50 - 9:05
Poľná - Malach. cesta	potraviny Stupy	9:40 - 10:00
Poľná pri garážach	oproti ZŠ Mládežnícka	10:00 - 10:15
Bernolákova	oproti byt. domu 9	10:20 - 10:35
Radvanská	oproti byt. domu 2	10:35 - 10:50
Rudlovská cesta	pohostinstvo „Na rázcestí"	11:30 - 11:40
Tatranská	parkovisko domy 2, 4, 6	11:45 - 12:00
Tatranská	parkovisko pred Saleziánmi	12:05 - 12:20
Starohorská	medzi byt. domami 38 - 40	12:25 - 12:40
Rudohorská	zastávka MHD pri potravinách IDA	12:45 - 13:00

Trasa D

A. Sládkoviča	parkovisko pri pošte	7:30 - 7:45
Pršianska terasa	oproti zastávke MHD Medená	7:50 - 8:00
Podháj	za ihriskom (IBV)	8:05 - 8:20
Podháj	pri byt. dome 43 (ihrisko)	8:25 - 8:40
Čerešňová	oproti zastávke MHD	8:45 - 9:00
Rakytovce	oproti obchod. stredisku	9:10 - 9:25
Cesta k nemocnici	dvor byt. domov 35	9:50 - 10:05
Pieninská	otočka MHD	10:15 - 10:30
Kráľovohoľská	pod obch. strediskom SALVE	10:35 - 10:55
Senická cesta	otočka MHD	11:10 - 11:30
Šalkovská cesta	parkovisko pri pohostinstve	11:45 - 12:05
Iliašská cesta	bývalé potraviny (orient. číslo 86)	12:30 - 12:45

Lucia Sirotiarová: Deti sa musia učiť aj mimo lavíc

Lucia Sirotiarová učí na ZŠ Sitnianska telesnú a etickú výchovu a do vyučovania zavádza inovatívne prístupy. Nemyslí si, že učenie sa má odohrávať len v triede a v lavici – práve naopak, hľadá cesty, ako žiakom sprostredkovať skúsenosti zo života. Využíva projekty, zážitkové aktivity a spoluprácu s komunitou, aby deti cítili, že to, čo robia, má zmysel. Dôraz kladie na hodnoty, tímovú prácu a kritické myslenie, pričom verí, že práve tieto schopnosti pripravujú žiakov na reálny život. Jej prácu ocenila aj odborná verejnosť – v súťaži Učiteľská osobnosť roka sa dostala do prvej tridsiatky pedagógov na Slovensku.

Čo pre vás osobne znamenala nominácia na ocenenie Učiteľská osobnosť Slovenska? Viete, kto Vás nominoval?

Nominácia na ocenenie Učiteľská osobnosť Slovenska za rok 2024 pre mňa znamenala veľa, bola to nielen česť, ale aj silné potvrdenie toho, že moja práca má vplyv. Učiť je pre mňa viac než len povolanie, je to poslanie, ktoré si vyžaduje neustále hľadanie ciest, ako žiakov nielen vzdelávať, ale aj inšpirovať a podporovať. Keď som sa dozvedela o nominácii, cítila som vďačnosť – najmä voči tým, ktorí si všimli moju prácu a rozhodli sa ju oceniť. Viem, kto ma nominoval, a som za to veľmi vďačná. Bola to osoba, ktorá videla, koľko úsilia vkladám do výučby, a verila, že by som si takú poctu zaslúžila. Je krásne vedieť, že vaša snaha neostáva nepovšimnutá.

Vaším cieľom je vytvárať inkluzívne a podporné prostredie. Ako to v praxi vyzerá?

Keď hovorím o inkluzívnom a podpornom prostredí, mám na mysli triedu, kde sa každý žiak cíti prijatý, rešpektovaný a motivovaný rozvíjať svoj potenciál. Bez ohľadu na to, odkiaľ pochádza, aké má vzdelávacie potreby či akým tempom napreduje. V praxi to znamená, že si všímam individualitu každého žiaka a snažím sa prispôsobovať výučbu tak, aby sa v nej našiel každý. Či už ide o formu zadania, spôsob hodnotenia alebo štýl komunikácie. Napríklad používam diferencované úlohy, umožňujem výber spôsobu, akým môžu žiaci prezentovať svoju prácu. Môžu si napríklad vybrať, či odprezentujú svoju prácu ústne, písomne, projektom alebo inak. Dbám na to, aby v triede vládla atmosféra dôvery. Deň v takej triede vyzerá tak, že deti sa neboja klásť otázky, podporujú sa navzájom, neboja sa robiť chyby, lebo vedia, že aj tie sú súčasťou učenia. Využívam kooperatívne aktivity, často pracujeme v skupinách, kde sa deti učia spolupracovať s rôznymi typmi spolužiakov. Zároveň aktívne komunikujem s asistentmi učiteľa, špeciálnymi pedagógmi alebo rodičmi, aby sme vedeli čo najlepšie reagovať na potreby jednotlivcov. Inklúzia pre mňa nie je len o začlenení detí do výchovno-vzdelávacieho procesu, je to postoj, že každý má v triede svoje miesto a hodnotu.

Foto: archív L. Sirotiarová

Mnohé vaše aktivity vychádzajú zo zážitkového učenia a prepájania predmetov. Ako vyzerá bežná hodina v triede s takýmto modelom vzdelávania?

Deti si najlepšie zapamätajú to, čo si samy vyskúšajú, zažijú, precítia. Preto sa snažím čo najviac prepájať predmety a učiť mimo klasickej triedy, ideálne v prírode. Napríklad pri projektových dňoch spájame telesnú výchovu s geografiou, biológiou či občianskou výchovou a ostatnými predmetmi. Organizujeme prespávačku v škole vždy s nejakou témou, turistiku, kde zoberieme aj rodičov, ďalej stanovačku, kde si deti stavajú stany, varia, večer sedíme pri ohni, hráme hry a rozprávame sa. V týchto momentoch často zažijeme veci, ktoré by sa v triede nikdy nestali, deti sa ukážu v inom svetle, posilní sa tímový duch, naučia sa zvládať zodpovednosť, aj samostatnosť.

Organizujete tiež Nočný orientačný beh...

Toto je príklad zmysluplnej aktivity. Deti si zašportujú, ale hlavne sa veľa naučia o tímovej práci. Žiaci si totiž tento beh pripravujú od samého začiatku až po koniec sami. Keď nevedia ísť ďalej, tak ich nasmerujem. Touto cestou sa učia organizovať podujatie pre druhých, vytvárajú si komunitu ľudí okolo seba. Je to na dobrovoľnej báze, zapoja sa tie deti, ktoré chcú. Je úžasné vidieť ako pri tom deti napredujú, upevňujú si vzťahy medzi sebou a vedia, že sú v tom spoločne. Je to príjemne strávený čas pre nich a pre mňa ako učiteľku. Ide hlavne o zábavu a netradičné trávenie voľného času, resp. príjemne prežitý jesenný večer. Preto sa vôbec nemusia báť tí, ktorí nie sú športovci a „makači“ a naopak, tým, ktorí sem prišli kvôli prekonávaniu rekordov, sa snažíme ukázať aj inú stranu športovania. Tento beh organizujem už pár rokov na Orave odkiaľ pochádzam a aj tu v Banskej Bystrici. Keď som nastúpila do školy tak som rozmýšľala, čo by som mohla deti naučiť a čo im chcem odovzdať. Napísala som projekt, ktorý som podala cez výbor metskej časti Sásová, projekt nám schválili a pustili sme sa do toho.

Ako deti reagujú, keď sa odkloníte od tradičných metód a zapájate ich do reálnych situácií, projektov, diskusií?

Väčšina detí reaguje veľmi pozitívne. Hlavne, keď zistia, že sa môžu učiť aktívne, cez vlastnú skúsenosť, že ich názor má váhu a že môžu niečo ovplyvniť. Keď sa odkloním od klasického výkladu a dám im priestor na diskusiu, tvorbu alebo riešenie reálnych situácií, zrazu ožijú. Často vidím, ako sa zapoja aj tí, ktorí sú pri tradičných hodinách tichí alebo neistí. Samozrejme, nie všetci sa nadchnú okamžite, niektorí potrebujú čas, najmä ak nie sú zvyknutí, že sa ich niekto pýta na názor alebo že môžu spolupracovať s ostatnými. Ale keď si zvyknú, zvyčajne začnú rásť – nielen vedomostne, ale aj osobnostne. Napríklad pri projektových hodinách, keď pracujú v skupinách na niečom, čo má reálny presah (ako vytvoriť komunitnú aktivitu, pripraviť prezentáciu pre mladších žiakov), zrazu sa objaví iniciatíva, zodpovednosť, aj tvorivosť. A to je presne to, čo od školy očakávam, nie len memorovanie, ale prípravu do života.

Spolupracujete aj s komunitou a miestnymi organizáciami. Je pre Vás dôležité, aby škola presahovala svoje múry?

Určite áno, spolupráca s komunitou a miestnymi organizáciami je pre mňa veľmi dôležitá. Škola by podľa mňa nemala byť uzavretý svet, práve naopak, mala by byť prirodzene prepojená s tým, čo sa deje okolo nás. Deti potrebujú vidieť, že to, čo sa učia, má reálny presah, že vedomosti a zručnosti vedia použiť v živote, že môžu byť užitoční a aktívni aj mimo školy. Deti sa tak zapájajú do projektov, pomáhajú pri podujatiach, stretávajú zaujímavých ľudí z praxe. Učia sa, že aj ony môžu niečo priniesť – či už je to nápad, pomocná ruka alebo vlastná iniciatíva. A čo je najkrajšie, buduje sa tým aj ich vzťah k miestu, kde žijú. Škola tak nie je len o učive, ale stáva sa skutočnou súčasťou komunity.

B. Károlyová

Mesto vyzdvihlo úspechy mladých talentov

Na mestskom úrade sa opäť stretli mladí ľudia, ktorí svojím talentom a výsledkami vynikajú medzi rovesníkmi. Tradične sa oceňovalo v troch kategóriách – vzdelávanie, kultúra a šport.

Raz za štvrť roka nominujú základné školy, umelecké školy či športové kluby žiakov, aby im mesto vyjadrilo uznanie. Tieto stretnutia sú spôsobom, ako deťom ukázať, že ich snaha má význam a dodať im motiváciu pokračovať v tom, čo ich baví a v čom sú dobré. *„Nie je dôležité, či sa deti venujú športu, umeniu alebo vede, ani to, či pri tom zostanú celý život a či sa tým raz budú živiť. Podstatné je, že sa dokážu pre niečo nadchnúť a naplno sa do toho pustiť. Práve to ich formuje, učí disciplíne, rozširuje obzory a dodáva im skúsenosti, ktoré si ponesú ďalej, nech sa rozhodnú pre akúkoľvek cestu. Každý z týchto mladých ľudí je dôkazom, že vytrvalosť a odhodlanie majú zmysel a zaslúžia si uznanie,“* uviedol pri odovzdávaní ocenení druhý zástupca primátora Martin Majling.

Tadeáš Košík • kultúra •

Sedemnásťročný Tadeáš Košík je študentom bilingválnej francúzskej sekcie Gymnázia Jozefa Gregora Tajovského v Banskej Bystrici. Popri štúdiu sa od detstva venuje sólovému spevu. Navštevuje ZUŠ Jána Cikkera, odbor sólový spev, pod vedením pedagogičky Lucie Kaššovej. Vytrvalá práca a zodpovedný prístup priniesli Tadeášovi viacero úspechov. Získal štyrikrát zlaté pásmo na celoslovenskej súťaži Stančekova Prievidza, prvé miesto v zlatom pásme na súťaži Vokálna jar v Kysuckom Novom Meste a na Detskom hudobnom festivale Jána Cikkera nielen prvé miesto, ale aj Cenu primátora mesta Banská Bystrica.

Svojím spevom obohacuje podujatia a koncerty v rámci školy, mesta i širšej hudobnej komunity. Ak by si niekto myslel, že Tadeáš mieri k profesionálnej dráhe speváka, mýlil by sa. Okrem hudby má silný vzťah aj k prírodným vedám a uvažuje o štúdiu jadrovej fyziky. Vyniká teda v dvoch úplne odlišných oblastiach, čo potvrdzuje šírku jeho nadania.

Damián Nôta • šport •

Damián Nôta je reprezentant Slovenska v modernom päťboji. So športom začínal už ako štvorročný v ŠK RAJA, kde získal plavecké základy a postupne prešiel k päťboju. Dnes, vo veku 14 rokov, dosahuje výborné výsledky doma aj v zahraničí. Je viacnásobným majstrom Slovenska, vyhral Majstrovstvá Rakúska, zvíťazil na European Cup v Barcelone a na Majstrovstvách Európy U15 v litovskom Kaunase obsadil 12. miesto. Jeho najväčším snom je priniesť domov medailu. Damián je disciplinovaný a zodpovedný. Ku všetkému pristupuje s maximálnym nasadením, vyniká húževnatosťou a pracovitosťou, pričom si zachováva skromnosť a rešpekt voči trénerom aj ostatným športovcom. Vo voľnom čase rád sleduje futbal, jeho obľúbeným klubom je FC Barcelona, obľubuje aj varenie a dbá na zdravý životný štýl. Je známy tým, že dodržiava pravidelný režim a chodí skoro spať, čo jeho rovesníci často s úsmevom komentujú. Presne tieto vlastnosti v kombinácii s talentom stoja za jeho úspechmi.

Paula Martinkovičová • vzdelávanie •

Bystrá trinásťročná Paula Martinkovičová vyniká v škole najmä v matematike. V celoslovenskej súťaži Matematický klokan obsadila 1. miesto spomedzi 2594 súťažiacich. Okrem toho je aktívnou líderkou školského mediálneho tímu a zodpovedá za technické spracovanie materiálov v podcastovom štúdiu. Paula je dôkazom, že talent nemusí ísť len jedným smerom. Popri štúdiu sa od detstva venuje plávaniu. Začínala v klube Kvs Careta pri TU vo Zvolene, kde dosiahla úspechy v plutvovom plávaní a zúčastnila sa aj medzinárodných pretekov. V súčasnosti pôsobí v Plaveckom kempe Banská Bystrica a darí sa jej aj v klasickom plávaní. Na Majstrovstvách Slovenska v plutvovom plávaní získala 1. miesto, pridala viacero ďalších pódiových umiestnení a úspešne reprezentovala aj na zahraničných súťažiach. Je všestrannou osobnosťou, ktorá pristupuje k výzvam so zodpovednosťou a samostatnosťou. Jej priateľský prístup a spoľahlivosť z nej robia oporu pre spolužiakov aj tím.

B. Károlyová

Svetlo v meste ukáže Bystricu v novej perspektíve

Banská Bystrica sa pripravuje na druhý ročník festivalu Svetlo v meste, ktorý sa uskutoční 3. a 4. októbra na Námestí slobody. Podujatie prinesie jedinečné spojenie umenia, architektúry a svetla. Návštevníci sa môžu tešiť na bohatý program plný videomappingov, interaktívnych inštalácií i sprievodných aktivít. Vstup na festival je voľný.

Festival začína v piatok o 19:00 hod. pred Robotníckym domom. Symbolika tohto miesta nie je náhodná, architektonický skvost oslavuje svoje 100. výročie a organizátori sa rozhodli zvýrazniť jeho krásu pôsobivým videomappingom. Hudobné otvorenie bude patriť huslistovi Andrejovi Baranovi, ktorý zahrá priamo z okna Robotníckeho domu. Svetlo v meste už má za sebou úspešný debut. Nápad sa zrodil v roku 2023 v podobe pilotného projektu Svetlo v kúte, ktorý originálne oživil dom číslo 12 na Námestí SNP. Tento rok sa festival posúva do inej lokality. Organizátorov inšpirovala pôvodná urbanistická koncepcia Námestia slobody, ktoré malo ambíciu stať sa moderným centrom mesta. Myšlienka architekta Emanuela Hrušku, ako aj samotná architektúra tejto časti sú líniou celého festivalu. Svetlo tak vstúpi do dialógu s ikonickými stavbami, akými sú Dom kultúry, Hotel Lux alebo budova banky. *„Ak by som mal vypichnúť jeden bod programu, určite by to bol monumentálny videomapping na fasáde Hotela Lux, ktorý doslova pohltí celú jeho výškovú časť a sľubuje nezabudnuteľný vizuálny zážitok,“* odporúča zakladateľ festivalu Oliver Kuklovský. Do programu sa zapoja viacerí umelci zo Slovenska i z Českej republiky, ako aj študenti banskobystrickej Akadémie umení. Dramaturgia ponúkne pestrú paletu techník. Na návštevníkov čaká aj sprievodný program - pod Domom kultúry vznikne kaviareň a v piatkový večer sa bude konať silent disco. *„Veríme, že umenie dáva životu farbu a hĺbku – a presne to chceme prostredníctvom svetla priniesť do mesta. Začalo sa to pred dvomi rokmi, keď sme si uvedomili, aký magický rozmer môže mať architektúra, keď sa spája so svetlom. Vtedy vznikol tím nadšencov, ktorý dodnes pracuje s obrovským nasadením a bez nároku na honorár. Pre nás je najväčšou odmenou, keď vidíme, že ľudia zastanú, pozrú sa na miesto, okolo ktorého denne chodia, a zrazu ho uvidia úplne inak,“* dopĺňa Kuklovský.

B. Károlyová

Banská Bystrica patrí medzi najdynamickejšie rastúce mestá v cestovnom ruchu

Banská Bystrica sa za necelých desať rokov vypracovala na jednu z najúspešnejších destinácií cestovného ruchu na Slovensku. Zatiaľ čo v roku 2015 bola v počte prenocovaní medzi porovnateľnými mestami ako Nitra, Prešov, Trenčín, Trnava a Žilina na poslednom mieste, v roku 2024 sa umiestnila na druhom mieste. Po započítaní všetkých krajských miest vrátane Bratislavy a Košíc jej patrí štvrtá priečka.

V rokoch 2015–2019 zaznamenalo mesto pod Urpínom najrýchlejší rast počtu prenocovaní spomedzi všetkých krajských miest. Po pandémii koronavírusu sa Banská Bystrica zotavila rýchlejšie ako celoslovenský priemer. V roku 2024 tvorili domáci návštevníci 60 % z celkového počtu prenocovaní v meste. Banská Bystrica je vyhľadávaná aj medzi zahraničnými návštevníkmi. Svedčia o tom štatistiky, ktoré hovoria, že v roku 2024 tvorili zahraniční hostia až 40 % prenocovaní, čo je viac než celoslovenský priemer (33 %). Zahraniční turisti zostávajú v Banskej Bystrici priemerne 3,6 dňa, domáci návštevníci v rozmedzí od 1,8 dňa do 2,1 dňa. Najviac návštevníkov prichádza do mesta v letných mesiacoch, najmä v júli. Samospráva má spracovanú dlhodobú stratégiu – Koncepciu rozvoja cestovného ruchu v meste Banská Bystrica do roku 2030, ktorá stavia na udržateľnosti, kvalitných službách a efektívnom riadení cestovného ruchu. Vzájomná spolupráca v rámci OOCR Stredné Slovensko a KOCR prináša profesionálny marketing a synergiu medzi jednotlivými destináciami.

Banská Bystrica je známa aj medzinárodnými vzťahmi a s mnohými z 20 partnerských

Foto: K. Baranyai

miest udržiava priateľské vzťahy a spoluprácu. *„Teší ma, že Banská Bystrica potvrdzuje, že je jednou z najdynamickejšie rastúcich a najatraktívnejších destinácií na Slovensku. Úspechy sú dôkazom, že vytvárame vhodné podmienky pre organizáciu veľkých podujatí, akými sú EYOF 2022, Majstrovstvá Európy v atletike do 18 rokov, ale aj pre festivaly ako napríklad The Legits Blast so súťažou Outbreak Europe. K vyhľadávaným podujatiam zo strany domácich aj zahraničných návštevníkov patrí aj Radvanský jarmok či vianočné trhy. Okrem rozmanitej ponuky zážitkov venujeme pozornosť záchrane Medeného hámra, do ktorého chceme v budúcnosti premiestniť Thurzo-Fugger zážitkovú expozíciu, s ambíciu priniesť nový produkt cestovného ruchu,“* hovorí primátor Ján Nosko. Thurzo-Fugger zážitková expozícia je už teraz zapojená do Európskej Fuggerovskej cesty. Nemecká cestovná kancelára ponúka zájazd po stopách Fuggera v Európe a už na jeseň príde vďaka tejto spolupráci, prvý zájazd turistov.

Z. Marhefková

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky si v tomto roku pripomína 25 rokov od svojho vzniku

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) ako rezortná organizácia Ministerstva životného prostredia SR si v tomto roku 2025 pripomína významné jubileum, 25 rokov od svojho založenia. Táto kľúčová organizácia bola zriadená v roku 2000 a už štvrťstoročie zabezpečuje ochranu prírodného dedičstva Slovenska a významne prispieva k zachovaniu biodiverzity, ochrane prírody a krajiny, aj k implementácii environmentálnych politík.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky spravuje 14 chránených krajinných oblastí, regionálne centrum ochrany prírody a 13 sprístupnených jaskýň. Organizácia má svoje korene aj vo fungovaní národných parkov. Zameriava sa na široké spektrum činností vrátane monitorovania ohrozených druhov rastlín a živočíchov, podpory udržateľného turizmu či environmentálneho vzdelávania. Zároveň plní záväzky Slovenska v oblasti ochrany prírody v rámci Európskej únie a ďalších globálnych iniciatív. *„Štvrťstoročie činnosti je dôkazom, že ochrana prírody má nezastupiteľné miesto v našej spoločnosti. Slovensko je bohaté na jedinečné prírodné hodnoty a našou úlohou je zabezpečiť ich ochranu pre súčasné aj budúce generácie,“* uviedol Roman Fajth, generálny riaditeľ ŠOP SR. Pri príležitosti 25. výročia pripravuje ŠOP SR počas celého roka sériu aktivít pre širokú verejnosť aj odbornú komunitu. Cieľom je zvýšiť povedomie o dôležitosti ochrany prírody a zapojiť čo najviac ľudí do spoločného úsilia o zachovanie bohatstva slovenskej krajiny. V júni tohto roka sa park pod Múzeom SNP v Banskej Bystrici premenil na centrum prírodovedného objavovania. Desiatky odborníkov a stovky návštevníkov ukázali, že ochrana prírody môže byť hravá, zábavná a inšpiratívna. Podujatie bolo určené pre deti, žiakov, študentov a školské kolektívy, no vďaka rozmanitosti stanovíšť a zapojeniu odborníkov bolo zaujímavým aj pre širokú verejnosť. V júni sme mali tiež možnosť na Námestí SNP v Banskej Bystrici obdivovať sprístupnenú výstavu „Jaskyne Slovenska“ plnú pôsobivých fotografií, ktorých autorom je Pavol Staník, uznávaný jaskynný fotograf. *„Jaskyne patria k najtajomnejším a najmenej prebádaným prírodným fenoménom. Výstavou chceme verejnosti priblížiť ich krásu, ale aj dôležitosť ich ochrany a poznávania. Na Slovensku máme mimoriadne bohatstvo podzemných priestorov, ktoré si zaslúži obdiv i rešpekt,“* uviedol Roman Fajth. Štátna ochrana prírody ďakuje všetkým partnerom, dobrovoľníkom a občanom, ktorí svojou činnosťou prispievajú k ochrane prírody.

Štátna ochrana prírody

65-ročná ZŠ Slovenského národného povstania prechádza komplexnou rekonštrukciou

Nový školský rok 2025/2026 sa v ZŠ Slovenského národného povstania okrem nástupu 525 žiakov nesie aj v znamení významnej rekonštrukcie, ktorá sa začala v druhej polovici augusta. Vďaka získaným mimorozpočtovým zdrojom z Programu Slovensko vo výške 3,1 mil. eur prejde 65-ročná budova komplexnou obnovou a na streche školy pribudnú aj fotovoltické panely. Cieľom všetkých opatrení je znížiť energetickú náročnosť starého objektu, škola si bude môcť vyrábať vlastnú energiu, čo sa odzrkadlí aj na úsporách na prevádzkových nákladoch.

Komplexnú rekonštrukciu realizuje vysúťažený zhotoviteľ za plnej prevádzky školy po poschodiach. Keďže ide o veľký objem stavebných prác, vedenie školy muselo pristúpiť aj k úprave výchovno-vzdelávacieho procesu.

„Tento školský rok sa nesie v znamení veľkých zmien, pretože sa začala najväčšia renovácia v dejinách našej školy. Z tohto dôvodu sme pristúpili k úprave rozvrhu hodín a skrátili sme vyučovanie, o čom sme rodičov vopred informovali aj rodičov. Ak to bude možné, chceme sa vyhnúť dištančnému vzdelávaniu. Ďalšie rozhodnutia budeme prijímať podľa postupu stavebných prác. Ďakujem rodičom, zamestnancom a žiakom za trpezlivosť a vytrvalosť. Verím, že výsledok prinesie krajšie a modernejšie prostredie pre vzdelávanie,“ hovorí riaditeľ ZŠ Slovenského národného povstania Sergej Čabala.

Škola prejde komplexnou rekonštrukciou za viac ako 3 milióny eur.

Stavebné práce spočívajú v zateplení fasády, výmene okien, inštalácii vonkajších žalúzií, maľovaní, rekonštrukcii strechy s inštaláciou fotovoltiky. Zároveň ide o komplexnú obnovu vnútornej elektroinštalácie – rozvodov, svietidiel, rozvádzačov a vybudovanie vzduchotechniky, ktorá bude slúžiť na rekuperáciu vzduchu na chodbách, kuchyni a v telocvični. Vymenené budú radiátory s termostatickými hlavicami, inštaluje sa systém merania a regulácie, vďaka ktorému je možné riadiť intenzitu osvetlenia a vykurovania.

„Teším sa, že Základná škola Slovenského národného povstania prechádza v období svojich 65. narodenín významnou rekonštrukciou. Aj keď sme nevedeli ovplyvniť administratívne procesy súvisiace s verejným obstarávaním a s prácami sa mohlo začať až v závere augusta, verím, že všetko pôjde hladko a bude napredovať podľa harmonogramu. Komplexnou rekonštrukciou školy zvýšime životnosť budovy, inštaláciou fotovoltiky dosiahneme energetické úspory primárnej energie a znížime produkciu emisií. Vďaka fotovoltike si škola pokryje spotrebu z vlastnej elektriny vyrábanej zo slnka, čím dosiahneme úspory na prevádzkových nákladoch,“ objasňuje primátor Ján Nosko. Všetky práce majú byť podľa zmluvy ukončené do septembra 2026.

Z. Marhefková

Pridajte sa k nám

Voľné pracovné miesto na oddelení účtovnej evidencie

Mesto Banská Bystrica rozširuje tím Mestského úradu a hľadá nového referenta – účtovníka. Ak máte ekonomické vzdelanie, skúsenosti s vedením podvojného účtovníctva a chuť pracovať precízne a samostatne, pridajte sa k nám. Náplňou práce bude komplexné vedenie účtovníctva mesta a organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, spracovanie DPH či uzávierok. Ponúkame stabilné zamestnanie na plný úväzok, flexibilný pracovný čas, päť dní dovolenky navyše, príspevok na stravovanie aj možnosť ďalšieho vzdelávania.

Žiadosti spolu so životopisom je potrebné doručiť do 10. októbra 2025 na Mestský úrad, Československej armády 26, alebo e-mailom na adresu zlatica.drapciakova@banskabystrica.sk

Máte akreditovaný opatrovateľský kurz?

Hľadáme posily do nášho tímu opatrovateliek v teréne, ktoré pomáhajú klientom priamo u nich doma, ale i opatrovateliek do zariadení pre seniorov. Ak vás baví práca s ľuďmi, máte trpezlivosť, empatiu a chuť spríjemniť každodenný život seniorom či zdravotne odkázaným, ozvite sa nám. Čaká vás práca, ktorá má zmysel a prináša radosť.

Zašlite žiadosť a životopis osobne alebo poštou na adresu Mestského úradu, Oddelenie riadenia ľudských zdrojov, Československej armády 26, Banská Bystrica alebo e-mailom na denisa.lapsanska@banskabystrica.sk.

Podrobnosti o týchto pozíciách aj ďalších voľných miestach nájdete po naskenovaní priloženého QR kódu.

Ján Michal Rárus (1784 – 1862)

Národnokultúrny činiteľ, úradník, senátor, richtár
Čestný občan mesta Banská Bystrica in memoriam.

Foto: archív, Stredoslovenské múzeum

V rodine 57-ročného banskobystrického gombikárskeho majstra Michala Rárusa (1727–1794) a jeho druhej manželky Anny Kataríny rod. Hlivaj (1750–1816), dcére evanjelického farára Jána Hlivaja, sa v roku 1784 narodil jediný syn Ján Michal. Pokrstili ho 23. augusta. Michalov otec sa ešte pred jeho narodením stal 8. októbra 1756 mešťanom. Rodina bývala od roku 1758 v dnešnej Lazovnej ulici v dome č. 20, ktorý v roku 1761 vymenila s Michalom Vozárom za dom č. 13, kde potom žila viac ako 30 rokov. Otec Michala Rárusa krátko vlastnil aj dom č. 26 a v daňových registroch z roku 1786 je uvedený aj ako majiteľ domu v Dolnej Striebornej ulici č. 28/1. Po jeho smrti bola vlastníčkou domu vdova Anna Katarína Hlivaj, v rokoch 1795 – 1796 sú majiteľmi dedičia a v rokoch 1797 – 1807 opäť Anna Katarína, ktorá ako 56-ročná zomrela 12. decembra 1816. Od roku 1807 bol vlastníkom domu 23-ročný syn Ján Michal, ktorého rok predtým 3. mája 1806 prijali medzi mešťanov. V roku 1814 sa ako 30-ročný oženil v Banskej Štiavnici s Janou rod. Winterlich. Manželia mali jedinú dcéru Katarínu Cecíliu Františku, ktorá ako 18-ročná predčasne zomrela 22. septembra 1841. V dome u Rárusovcov bývala v rokoch 1852 a 1855 česká spisovateľka Božena Němcová.

Za hradbami mesta vlastnil Ján Michal Rárus záhradu, ktorú ešte v roku 1786 kúpil za 190 zlatých jeho otec. V roku 1817 získalo záhradu výmenou za iné pozemky mesto a zriadilo tu nový rímskokatolícky cintorín, ktorý otvorili 29. mája 1818. V apríli 1852 postihla Michala Rárusa mozgová porážka a na jednej strane tela ochrnul. Zdravotné komplikácie ho prinútili vzdať sa vo veku 68 rokov úradu župana.

V roku 1853 cisár František Jozef I. vyznamenal Michala Rárusa Rytierskym krížom, ktorým sa oceňovali zásluhy bez ohľadu na spoločenské postavenie. V roku 1858 spísal Rárus testament, v ktorom celý majetok odkázal pre nižšie evanjelické gymnázium v Banskej Bystrici s podmienkou, aby bolo povýšené na vyššie. Podmienka sa zrealizovala až o polstoročie neskôr. Evanjelickému gymnáziu chcel Rárus venovať aj svoju vzácnu knižnicu, ktorá je dnes súčasťou Lyceálnej knižnice v Bratislave (viac ako 80 tisíc zväzkov kníh a 1200 rukopisov), ktorej vznik a vývoj je integrálnou súčasťou dejín bratislavského evanjelického gymnázia, neskôr lýcea. Michal Rárus zomrel 2. júna 1862 v Banskej Bystrici, kde je pochovaný na evanjelickom cintoríne.

Bohatá politická kariéra

Po ukončení štúdií pôsobil Michal Rárus v rodnom meste ako úradník, súdny radca. V rokoch 1818 – 1849 bol urodzený pán S. D. (Spectabilis Dominus) Michal Rárus senátorom a od 13. marca 1845 bol aj členom výboru Zvolenskej sporiteľne. V pohnutých rokoch 1848/49 vystriedal Michal Rárus po voľbách 17. a 18. júna 1848 na poste richtára Jozefa Glabitsa, tretieho najdlhšie slúžiaceho richtára. Od augusta 1849 bol štyri roky kráľovským vládnym komisárom – županom Zvolenskej župy. V tom istom roku bol Rárus členom slovenskej deputácie v Olomouci, kde sa stretla s cisárom Františkom Jozefom I. a požiadala panovníka o podporu a splnenie slovenských národných požiadaviek. Odtiaľ sa Rárus pripojil k slovenským národovcom vo Viedni, ktorí museli opustiť Uhorsko. Tu aktívne vystupoval a obhajoval práva Slovákov. Ako župan má Michal Rárus nemalé zásluhy aj o zavedenie slovenčiny ako úradného a vyučovacieho jazyka. Účastník národnokultúrnych podujatí sa priatelil a podporoval mnohých slovenských národovcov, ako boli Karol Kuzmány, Štefan Moyses, Gustáv Kazimír Zechenter Laskomerský, alebo Jozef Kozáček.

Podporovateľ štúrovských myšlienok

Banská Bystrica, o ktorej sa v meruôsmych rokoch uvažovalo ako o hlavnom meste Slovákov, prispela prostredníctvom svojich rodákov k úspechu slovenského národného hnutia, na čele ktorého stál Ľudovít Štúr. Richtár Michal Rárus verejne podporoval Štúrove pôsobenie počas jeho druhého pobytu v Banskej Bystrici v roku 1849 (prvý pobyt v roku 1835). V meste ostal Štúr päť dní, bol ubytovaný v hostinci U raka a pred odchodom 5. februára 1849 vystúpil s pamätným prejavom na zhromaždení v stoličnej sieni župného domu. Jeho návšteva bola podnetom pre Michala Rárusa, ktorý 31. augusta 1849 zaviedol v mestskom parlamente po prvýkrát v histórii ako úradný jazyk slovenčinu.

Vplyvný národovec

V období Bachovho absolutizmu patril Michal Rárus medzi najvplyvnejších slovenských národovcov, mal jednu z najsilnejších pozícií v bývalom Uhorsku. Ako župan presadzoval úradný jazyk slovenčinu. Vo svojich spomienkach zanechala v roku 1855 spisovateľka Božena Němcová jednoznačný dôkaz o osobnosti Michala Rárusa, keď v liste svojmu manželovi napísala: *„Věru mne ti lidé přijali, jak bych dítě jejich byla…První den jsem si jen hověla se starým pánem; on je rád, že má s kým mluvit. Je to vskutku velmi vzdělaný člověk, že se málo takových nejen zde, ale i v Čechách najde, a dobrý člověk.“*

Čestný občan mesta Banská Bystrica in memoriam

Z iniciatívy historika a poslanca Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrice PhDr. Vladimíra Sklenku, PhD., mesto Banská Bystrica a jeho predstavitelia ocenili osobnosť Michala Rárusa cenou Čestného občana mesta in memoriam 8. apríla 2015 v priestoroch historickej Radnice.

Rárusove stopy vo fonde Stredoslovenského múzea

V bohatom zbierkovom fonde Stredoslovenského múzea sa zachovali dva reprezentačné portréty tejto významnej osobnosti. Jeden vznikol okolo roku 1810 v umeleckej dielni jedného z významných portrétistov obdobia osvietenstva Jána Jakuba Stundera (1759 – 1811). Rárus má na ňom 26 rokov. Autorom druhého portrétu je Július Jonáš, ktorý v rokoch 1845 – 1863 pôsobil v meste. Portrét je z druhej polovice 19. storočia. Vo fonde sa nachádza aj portrét Rárusovej tety Janky Hlivay (1757 – 1810) z roku 1810. Na rube obrazu sa nachádza nápis: Johanna Hlivay, Tante des Neuschler Bürgermeister Michael Rarus. Dcéra kňaza ECAV v Banskej Bystrici Jána Hlivaya (†1759), sestra Anny Kataríny Rárus, matky Michala Rárusa. Autorom diela je už spomínaný Ján Jakub Stunder.

F. Glocko, Stredoslovenské múzeum

Blíži sa Športová olympiáda seniorov

Vo štvrtok 9. októbra 2025 sa v Športovom areáli ZŠ s MŠ Radvanská uskutoční obľúbené športové podujatie pre skôr narodených Banskobystričanov – Športová olympiáda seniorov, ktoré každoročne organizuje Mesto Banská Bystrica v spolupráci so ZŠ s MŠ Radvanská, Olympijským klubom Banská Bystrica a CVČ Havranské. Na podujatí, ktoré sa koná v rámci Akadémie európskeho seniora pri príležitosti mesiaca úcty k starším, si športuchtiví seniori zmerajú sily v disciplínach streľba na basketbalový kôš, šípky, streľba na hokejovú bránu, nordic walking a vo veľmi obľúbenej disciplíne - tímovom petangu. Zúčastnení športovci budú rozdelení do kategórií podľa veku a pohlavia a v každej disciplíne budú odmenení najlepší traja účastníci a najúspešnejší klub seniorov získa pohár Jozefa Pikulu.

Foto: MsÚ BB

Športovej olympiády seniorov mesta Banská Bystrica sa môže zúčastniť každý obyvateľ či obyvateľka Banskej Bystrice a blízkeho okolia, ktorý poberá starobný dôchodok. Záujemcovia o účasť na Športovej olympiáde seniorov sa prihlásia prostredníctvom denných centier, ktoré doručia prihlášky na oddelenie služieb dlhodobej starostlivosti mestského úradu najneskôr do 30. septembra 2025, resp. sa môžu prihlásiť jednotlivo na Klientskom centre mestského úradu. Ostatní záujemcovia sa prihlásia priamo pri prezentácii dňa 9. októbra 2025 do 8:30 hod. Každému zúčastnenému bude pridelené štartovné číslo a pri prezentácii bude lístok so štartovným číslom zaradený do tomboly.

Obľúbené Horehronské hry píšu už 63. ročník

V utorok 7. októbra sa na Atletickom štadióne SNP na Štiavničkách uskutoční už 63. ročník Horehronských hier v atletike žiakov základných a stredných škôl. Za toto dlhé obdobie sa z tohto podujatia, ktoré organizuje Banskobystrický samosprávny kraj v spolupráci s mestom Banská Bystrica, Vojenským športovým centrom Dukla a Olympijským klubom Banská Bystrica, stalo jedno z najmasovejších a najobľúbenejších atletických podujatí žiakov na Slovensku. Aj tento rok sa očakáva účasť vyše 600 športových talentov z nášho regiónu z približne päťdesiatich základných a stredných škôl, ktorí budú bojovať o medaily v 13 atletických disciplínach. Aj vďaka takýmto podujatiam nám rastú budúci reprezentanti v atletike a možno aj neskorší olympionici, ktorí nám budú svojimi výkonmi robiť v budúcnosti radosť a šíriť dobré meno nášho mesta po celom svete. Všetkých fanúšikov atletiky, ale aj športu ako takého na toto výnimočné podujatie pozývame. Vstup na štadión bude voľný.

Foto: MsÚ BB

Nedeľa na ľade pre všetkých

V rámci podujatí, ktoré sa konajú pri príležitosti Európskeho týždňa športu si pre Vás mesto Banská Bystrica pripravilo netradične poňaté verejné korčuľovanie pod názvom Nedeľa na ľade.

V nedeľu 28. septembra sa na hlavnej ľadovej ploche zimného štadióna v čase od 16:00 do 21:00 hod. môžete tešiť na vystúpenie Krasokorčuliarskeho klubu Iskra Banská Bystrica, hráči UMB Hockey Team prídu ukázať Sekeras Trophy – trofej pre víťaza Európskej univerzitnej hokejovej ligy, ktorú získali už po štvrtýkrát a tréneri Baranov z Hokejovej školy Michala Handzuša si pod svoj patronát vezmú najmenších korčuliarov, ktorým pomôžu zdokonaliť ich prvé kroky na ľade. Na záver, od 19:00 hod., sa uskutoční večerné disco korčuľovanie.

Pre účastníkov bude k dispozícii teplý čaj a pre záujemcov bude otvorená aj požičovňa a brúsenie korčúľ. Všetkých nadšencov korčuľovania, či už skúsených alebo začiatočníkov všetkých vekových kategórií na toto podujatie srdečne pozývame. Vstup bude zdarma.

Oddelenie športu MsÚ

Kompletný program:

16:00 - 16:05 hod.	Otvorenie podujatia
16:05 - 16:10 hod.	Vystúpenie Krasokorčuliarskeho klubu Iskra Banská Bystrica
16:10 - 17:00 hod.	Verejné korčuľovanie s účasťou KK Iskra Banská Bystrica
16:30 - 17:00 hod.	Hráči Hokejového klubu UMB s trofejou z EUHL
17:00 - 18:00 hod.	Priestorovo vyhradené korčuľovanie pre najmenších pod vedením trénerov z BARANI – Hokejová škola Michala Handzuša
18:00 - 18:15 hod.	Úprava ľadu
18:15 - 18:20 hod.	Vystúpenie KK ISKRA
18:20 - 19:00 hod.	Verejné korčuľovanie s účasťou KK Iskra Banská Bystrica
19:00 - 21:00 hod.	Disko korčuľovanie

AKADÉMIA EURÓPSKEHO SENIORA 2025

POVEDZME SVETU, ŽE SME TU

KAPITOLY Z DEJÍN BANSKEJ BYSTRICE – VENOVANÉ 770. VÝROČIU UDELENIA MESTSKÝCH PRIVILÉGIÍ

6. 10. / 14:00

OTVORENIE AES - CIGÁNSKI DIABLI

virtuózne skladby, fúzie a aranžmány, v ktorých sa snúbia hudobné kombinácie s nesmiernou dávkou temperamentu
/ ROBOTNÍCKY DOM, ROBOTNÍCKA 3

8. 10. / 10:00

HUDBA STREDU - THREEO

koncert klasickej hudby spojený s prednáškou o jedinečnej Zelenej sieni – priestore, kde história a hudba vytvárajú harmonický dialóg
/ ZELENÁ SIEŇ STREDOSLOVENSKÉHO MÚZEA, THURZOV DOM, NÁM. SNP 4

9. 10. / 9:00

OLYMPIÁDA SENIOROV

súťaže v športových disciplínach
/ ZŠ S MŠ RADVANSKÁ 1

13. 10. / 10:00

KLENOTY ZO ZBIEROK ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V BANSKEJ BYSTRICI

výstava spojená s prednáškou o dejinách archívu a dejinách mesta Banská Bystrica
/ ŠTÁTNY ARCHÍV V BANSKEJ BYSTRICI, KOMENSKÉHO 26

14. 10. / 10:00

SVEDOK HISTÓRIE LAZOVNEJ ULICE

komentovaná prehliadka bývalého sídla Zvolenskej župy zameraná na architektúru a dejiny budovy od 18. storočia po súčasnosť
/ ŠTÁTNA VEDECKÁ KNIŽNICA V BANSKEJ BYSTRICI, LAZOVNÁ 9

15. 10. / 10:00

OSOBNOSTI LAZOVNEJ VO FONDE KNIŽNICE

komentovaná výstava starých kníh, ktoré vytvorili, alebo boli ich vlastníkmi ľudia, ktorí žili na Lazovnej ulici (spisovateľ Gustáv Zechenter, básnik Ján Botto, Štefániovská tlačiareň, župan Michal Rárus, advokát Andrej Hanzlík)
/ ŠTÁTNA VEDECKÁ KNIŽNICA V BANSKEJ BYSTRICI, LAZOVNÁ 9

16. 10. / 9:00

BEZPEČNE A ZDRAVO

zábavno-vedomostný kvíz
/ VEREJNÁ KNIŽNICA MIKULÁŠA KOVÁČA, JILEMNICKÉHO 48

21. 10. / 10:00

POŠTA A POŠTOVNÍCTVO V DEJINÁCH ĽUDSKEJ KOMUNIKÁCIE

návšteva stálej expozície
/ POŠTOVÉ MÚZEUM, PARTIZÁNSKA CESTA 9

26. 10. / 17:00

ČAJ O PIATEJ

hudobno-tanečné podujatie, účinkuje: Soňa Hanzl-Kopčanová s kapelou
/ ROBOTNÍCKY DOM, ROBOTNÍCKA 3
VSTUPNÉ 4 €

29. 10. / 14:00

UKONČENIE AES

Óda na radosť – koncert reprezentačných umeleckých telies Mladosť
/ ROBOTNÍCKY DOM, ROBOTNÍCKA 3

SPRIEVODNÉ PODUJATIA

3. - 4. 10. / 19:00
SVETLO V MESTE
site-specific festival vizuálneho umenia / NÁMESTIE SLOBODY

6. - 29. 10. / 10:00 - 15:00
ROBOTNÍCKY? ÁNO, KULTÚRNY!
výstava pri príležitosti 100. výročia Robotníckeho domu / ROBOTNÍCKY DOM, ROBOTNÍCKA 3

16. 10. / 17:00
ARS POETICA NEOSOLIENSIS
autorské čítanie poézie / CIKKEROVA SIEŇ RADNICE, NÁM. SNP 1

Svoj záujem o účasť na podujatiach potvrďte, prosíme, v Klientskom centre Mestského úradu Banská Bystrica.

RADNIČNÉ NOVINY
MESTA BANSKÁ BYSTRICA

Vydáva: Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, E-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, Tel.: 048/4330 107, Príprava textov a grafiky: Bc. Barbara Károlyová, Mgr. Zdenka Marhefková, PhD., Layout: Mgr. Tomáš Pastorok, Grafická úprava: Denisa Fazekašová, Tlač: Polygrafické centrum, s.r.o., Tomášikova 26, 82101 Bratislava, Distribútor: Do každej bytovej schránky, Slovenská pošta, a.s., Vychádza v náklade: 34 600 výtlačkov, Periodicita: mesačník, On-line verzia: www.banskabystrica.sk, Evidenčné číslo: EV 2943/09, IČO vydavateľa: 00313271, ISSN 1339-9837, Nepredajné! Nevyžiadané rukopisy nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu textov vrátane krátenia. Vydané: september 2025.